

Все це тягне за собою суттєве корегування навчальних планів і програм.

У загальну систему підготовки кадрів з інформаційної безпеки входить не тільки освітня первинна підготовка відповідних фахівців у ВНЗ, але й додаткова наукова підготовка, основне місце в якій належить підготовці науково-педагогічних кадрів в аспірантурі і докторантурі.

Література: 1. Закон України "Про державну таємницю". 2. Закон України "Про інформацію". 3. ДСТУ 3396.0-96 Технічний захист інформації. Основні положення. 4. Звід відомостей, що становлять державну таємницю № 52 від 01.03.2001 р. 5. Лазарев Г. П., Кльоцкін С. М., Хорошко В. О. Шляхи вирішення проблеми інформаційної безпеки в Україні. // *Захист інформації*, 2000, № 2. – с. 4 – 9. 6. Постанова Кабінету Міністрів України від 8.10.1997 р. №1126 "Концепція технічного захисту інформації в Україні". 7. Збірник "Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні". – К.: НТУУ "КПІ", 2001 р. 8. Матеріали IV Міжнародної науково-технічної конференції "Безопасность информации в информационно-телекоммуникационных системах". – К.: ДСТСЗИ, 2001 г.

УДК 638.253.231

ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФАХІВЦЯ З ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ. ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Андрій Гринь

Європейський університет

Анотація: Наведені погляди щодо змісту освіти підготовки фахівців з організації захисту інформації з обмеженим доступом.

Summary: The content of grounding in organization of information with restricted access.

Ключові слова: Організація захисту, інформація з обмеженим доступом, управління.

Розвиток економіки України зумовив необхідність підготовки фахівців з організації захисту інформації з обмеженим доступом для сфери підприємницької діяльності. В основному сформувалося правове поле захисту комерційної таємниці. Але зміст підготовки фахівців у даній, дуже важливій галузі не в повному обсязі відповідає вимогам часу стосовно бізнес-структур.

Орієнтуючись саме на недержавний сектор економіки держави, спираючись та керуючись принципами забезпечення національної безпеки держави на основі вивчення та узагальнення потреб та замовлень підприємців, було запропоновано новітній підхід до підготовки фахівців з організації захисту інформації з обмеженим доступом в рамках спеціальності 160104 "Адміністративний менеджмент в системах захисту інформації з обмеженим доступом". Основні принципи викладені в освітньо-кваліфікаційній характеристиці (ОКХ) випускника Європейського університету. В даному документі узагальнюється зміст освіти, тобто відображаються цілі освітньої та професійної підготовки, визначаються місце спеціаліста з фаху "Адміністративний менеджмент в системах захисту інформації з обмеженим доступом" у структурі господарства держави та вимоги до його компетентності, інших соціально важливих властивостей та якостей.

Цей документ є складовою частиною системи стандартів вищої освіти, в якій узагальнюються вимоги до змісту освіти та навчання з боку держави та споживачів випускників Європейського університету. ОКХ відображає соціальне замовлення на фахівця у сферах праці та професійної підготовки з урахуванням аналізу професійної діяльності.

ОКХ використовується при:

- визначенні первинних посад випускників Європейського університету та умов їх використання;
- визначенні цілей освітньої та професійної підготовки;
- розробленні та корегуванні освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів з фаху "Адміністративний менеджмент в системах захисту інформації з обмеженим доступом";
- розробленні засобів діагностики рівня якості освітньо-професійної підготовки спеціаліста;
- визначенні змісту навчання як бази для оволодіння новими спеціальностями, кваліфікаціями;
- визначенні змісту навчання у системі перепідготовки та підвищення кваліфікації;
- атестації випускників Європейського університету та сертифікації фахівців;
- укладанні договорів або контрактів щодо підготовки фахівців;

- професійній орієнтації здобувачів фаху;
- визначенні критеріїв професійного відбору;
- плануванні підготовки фахівців відповідної спеціальності та освітньо-кваліфікаційного рівня;
- обґрунтуванні переліків спеціальностей та спеціалізацій вищої освіти; визначенні кваліфікації фахівців.

На нашу думку, фахівець повинен бути здатен виконувати професійну роботу, наведену в табл. 1.

Таблиця 1 – Професійні назви робіт, коди та назви кваліфікаційних груп професій за Державним класифікатором професій ДК 003-95

№ пор.	Назва та шифр професійної групи	Професійна назва роботи
1	2	3
1.	1210.1 *Керівники підприємств, установ, організацій	Директор (начальник, інший керівник) підприємства, установи, організації. Директор (начальник) навчального, навчально-тренувального центру. Директор технічний. Директор (начальник) курсів підвищення кваліфікації
2.	1229.7 *Керівники інших основних підрозділів в інших сферах діяльності	Головний експерт. Головний інженер-інспектор. Головний інспектор. Головний радник. Завідувач відділу, групи, лабораторії, сектора, групи, частини. Керівник групи. Начальник відділу, інспекції, сектору
3.	1237 *Керівники та головні фахівці науково-дослідних підрозділів та підрозділів з науково-технічної підготовки виробництва	Начальник (головний фахівець) лабораторії (сектора – науково-дослідного, конструкторського)
4.	1317 *Керівники малих підприємств без апарату управління у комерційному обслуговуванні	Директор малої фірми
5.	2139.2 Фахівці в інших галузях обчислень	Інженер із застосування комп'ютерів
6.	2149.2 Інженери (інші галузі інженерної справи)	Інженер із впровадження нової техніки й технології
7.	2429 Інші професіонали в галузі правознавства	Експерт Радник
8.	3439 Технічні фахівці в галузі управління	Фахівець
9.	3439 Інші технічні фахівці в галузі управління	Інспектор Інструктор

Спеціаліст з фаху “Адміністративний менеджмент в системах захисту інформації з обмеженим доступом” може займати первинні посади відповідно до професійних назв робіт, а також посади заступників у тих видах діяльності, які в табл. 1 позначено *. Назви інших первинних посад визначаються у варіативних компонентах згідно з галузевими нормативними документами або штатними розкладами підприємств галузі(ей) з урахуванням принципів формування назв посад, викладених у нормативних документах сфери праці.

Професійна діяльність спеціаліста з фаху “Адміністративний менеджмент в системах захисту інформації з обмеженим доступом,” на наш погляд, на первинних посадах полягає у:

- застосовуванні методів організації та управління діяльністю служб та структур по наданню ліцензованих послуг у сфері інформаційної безпеки;
- організації застосування технологій проектування, побудови та експлуатації комплексних систем захисту інформації;
- запровадженні методів та особисте керування науковими дослідженнями щодо захищеності інформаційних процесів;

- застосовуванні методики перевірки захищеності об'єктів інформатизації на відповідність вимог нормативним документам;
- підготовці інформаційно-аналітичних оглядів стосовно загальних тенденцій розвитку та окремих зразків засобів захисту інформації;
- на основі всебічного аналізу наданні замовнику пропозицій з конкретних напрямів забезпечення інформаційної безпеки;
- організації навчання персоналу підприємства, якому надаються послуги з питань попередження витоку інформації;
- організації та управління діяльністю підрозділів, які забезпечують інформаційну безпеку підприємства; розробці переліку заходів та керування процесом недопущення (зведення шкоди до мінімуму) реалізації зовнішніх та внутрішніх загроз інформації;
- розробці концепцій комплексного захисту об'єктів;
- підготовці аналітичних звітів на вимогу керівництва та клієнтів;
- розробці та реалізації методик протидії промислового шпигунству та страхуванню ризиків;
- розробці пропозицій з технічного удосконалення системи інформаційної безпеки підприємства.

Основні напрямки майбутньої професійної діяльності – організаційно-управлінський, експериментально-дослідницький, проектний, експлуатаційний.

Спеціаліст з фаху “Адміністративний менеджмент в системах захисту інформації з обмеженим доступом” за умов набуття відповідного досвіду може адаптуватися до таких напрямів суміжної професійної діяльності: економічний, освітній, науково-дослідницький.

ОКХ встановлює:

- професійне призначення та умови використання випускників Європейського університету освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст” з фаху “Адміністративний менеджмент в системах захисту інформації з обмеженим доступом” у вигляді переліку первинних посад, виробничих функцій та типових завдань діяльності;
- освітні та кваліфікаційні вимоги до випускників Європейського університету кваліфікації фахівця з інформаційної безпеки у вигляді переліку здатностей та умінь вирішувати завдання діяльності;
- вимоги до атестації якості освітньої та професійної підготовки випускників Європейського університету;
- відповідальність за якість освітньої та професійної підготовки випускників Європейського університету.

Одним з головних завдань у професійному формуванні випускника є формування спеціалістів з фаху “Адміністративний менеджмент в системах захисту інформації з обмеженим доступом” як соціальних особистостей, здатних вирішувати певні проблеми і завдання соціальної діяльності через вироблення умінь, наведених в табл. 2.

Таблиця 2 – Виробничі функції, типові завдання діяльності та уміння, якими повинен володіти випускник Європейського університету з кваліфікацією “Спеціаліст”

Функція	Назва та номер типового завдання діяльності
1	2
1. Планування	1.1 Системний аналіз діяльності підрозділу (підприємства)
	1.2 Визначення пріоритетних завдань у діяльності підрозділу (підприємства)
	1.3 Планування та прогнозування діяльності підрозділу (підприємства)
	1.4 Планування потреб діяльності підрозділу (підприємства)
	1.5 Розробка та впровадження нововведень
	1.6 Прогнозування попиту на послуги в галузі ліцензованої діяльності
	1.7 Формулювання оптимальної поведінки на ринку послуг
	1.8 Планування особистої роботи
2. Організаційна	2.1 Організація та здійснення заходів з забезпечення інформаційної безпеки підприємства
	2.2 Забезпечення збереження фізичних носіїв інформації
	2.3 Запобігання витоку інформації в процесі функціонування підприємства (фактор персоналу)
	2.4 Запобігання витоку інформації в процесі функціонування підприємства (фактор обладнання)

Продовження таблиці 2

2. Організаційна	2.5 Поєднання усіх видів ресурсів, організація колективної праці щодо досягнення місії підприємства	
	2.6 Організація та раціоналізація робочих місць	
	2.7 Організація процесів управління	
	2.8 Прийняття управлінських рішень	
	2.9 Організація реалізації управлінських рішень	
	2.10 Організація антикризового управління	
	2.11 Організація взаємодії підприємства із зовнішнім середовищем	
	2.12 Управління якістю та конкурентоспроможністю спектру послуг	
	2.13 Забезпечення охорони праці та техніки безпеки	
	2.14 Забезпечення соціального захисту працівників	
	2.15 Розроблення раціональних форм організації управління	
	2.16 Здійснення комерційної діяльності	
	2.17 Організація зовнішньоекономічної діяльності	
	2.18 Співпраця з банками та іншими кредитно-фінансовими установами	
	2.19 Раціональна організація управлінської праці	
	2.20 Управління персоналом	
	2.21 Формування колективу та керівництво ним	
	2.22 Формування та розвиток організаційної культури	
	2.23 Формування іміджу підприємства	
	2.24 Організація діловодства	
	3. Контрольна	3.1. Контролювання забезпеченості ресурсами, додержання технології надання послуг
		3.2. Контроль виконання управлінських рішень
		3.3. Контролювання охорони праці та техніки безпеки
		3.4. Контролювання якості послуг
3.5. Забезпечення дотримання норм природоохоронного законодавства		
3.6. Оцінювання та контроль виконання рішень, підтримання виконавчої дисципліни		
3.7. Контроль усіх видів розрахунків		
3.8. Звітування про діяльність		
4. Координаційна	4.1. Узгоджене використання усіх видів ресурсів; регулювання технологічних процесів	
	4.2. Управління конфліктами	
	4.3. Регулювання поведінки персоналу в процесі діяльності підприємства	
	4.4. Відміна та корегування існуючих стандартів та нормативів, що використовуються в процесі управління	
5. Дослідницька	5.1. Проведення наукових досліджень під керівництвом провідного спеціаліста	
	5.2. Самостійне формулювання наукової проблеми та можливих шляхів її розв'язання	
	5.3. Вибір методів дослідження	
6. Освітня	6.1. Навчання підлеглих	
	6.2. Визначення пріоритетних напрямів підготовки	

Наведена освітньо-кваліфікаційна характеристика є прикладом інженерно-управлінського підходу до майбутньої діяльності фахівця з організації захисту інформації з обмеженим доступом. Саме організації захисту. Суто інженерно-технічний підхід та організаційно-правовий підходи мають право на існування. Інженерно-управлінський підхід – це якісно більш високий рівень управління.

На сьогодні Європейський університет має певний досвід підготовки фахівців за наведеною освітньо-кваліфікаційною характеристикою. На наш погляд запровадження інженерно-управлінського підходу поряд з існуючими дасть змогу задовольнити потребу підприємств, установ, організацій у висококваліфікованих фахівцях.